

กส.ม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๐ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๓๗/๒๕๖๔

เรื่อง สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน กรณีกล่าวอ้างว่า ถูกเพิกถอนสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินโดยไม่เป็นธรรมทำให้ได้รับความเดือดร้อน

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครสวรรค์

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๔๙/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๔ กล่าวอ้างว่า ผู้ร้องและครอบครัวอาศัยอยู่ที่ [redacted] อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑) [redacted] เลขที่ [redacted] เนื้อที่ประมาณ ๒๔ - ๑ - ๘๑ ไร่ ซึ่งที่ดินดังกล่าวปรากฏชื่อ [redacted] (ปู่ของผู้ร้อง) เป็นผู้ครอบครอง ต่อมา [redacted] เสียชีวิต [redacted] (บิดาของผู้ร้อง) ได้ยื่นคำขอต่อผู้ถูกร้องเพื่อให้ที่ดิน ส.ป.ก. ตกเป็นมรดก แต่ผู้ถูกร้องได้รับแจ้งคำพิพากษาศาลจังหวัดนครสวรรค์ ตามคดีหมายเลขแดงที่ [redacted] ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ว่า [redacted] มีข้อพิพาทกับ [redacted] (อดีตสามีของผู้ร้อง) เนื่องจาก [redacted] อ้างว่า [redacted] เข้ามาอยู่ในที่ดิน ส.ป.ก. โดยไม่ได้รับอนุญาต จึงฟ้องขับไล่ ต่อมาศาลจังหวัดนครสวรรค์ได้สืบพยานหลักฐานต่าง ๆ และข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่า เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๘ [redacted] ได้ทำสัญญาซื้อขายที่ดิน ส.ป.ก. กับ [redacted] ซึ่งที่ดิน ส.ป.ก. ระบุโดยชัดแจ้งว่าห้ามแบ่งแยกหรือโอนสิทธิไปยังผู้อื่น ดังนั้น ที่ดิน ส.ป.ก. จึงต้องกลับไปอยู่ภายใต้การจัดการของผู้ถูกร้อง ต่อมาผู้ถูกร้องได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง พร้อมทั้งหารือไปยังสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และได้เพิกถอนสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ผู้ร้องเห็นว่า [redacted] ถูกเพิกถอนสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินโดยไม่เป็นธรรม จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การพิจารณาคำร้องเบื้องต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน ซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖

/๓. การตรวจสอบ ...

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ตรวจสอบโดยพิจารณาจากพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

หนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครสวรรค์ ด่วน ที่ นว ๐๐๑๑.๔/๖๒๘ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมเอกสารแนบประกอบด้วย

- ๑) สำเนาคำพิพากษาศาลจังหวัดนครสวรรค์ คดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙
- ๒) สำเนาบันทีกข้อความสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครสวรรค์ ที่ นว ๐๐๑๑.๔/๒๐๕๐ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ถึงเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- ๓) สำเนาหนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครสวรรค์ ที่ นว ๐๐๑๑.๔/๒๐๔๙ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ถึง [REDACTED]
- ๔) สำเนาหนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครสวรรค์ ที่ นว ๐๐๑๑.๔/๒๐๑๐ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ถึง [REDACTED]
- ๕) สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครสวรรค์ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๒ ณ ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์
- ๖) สำเนาหนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ กษ ๑๒๐๔/๕๘๖๗ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๓ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์

๔. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้อง ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง ฝ่ายผู้ถูกร้อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังในเบื้องต้นได้ว่า [REDACTED] ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน แปลงเลขที่ [REDACTED] ระวัง ส.ป.ก. ที่ [REDACTED] เนื้อที่ ๒๔-๑-๘๑ ไร่ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครสวรรค์ ออกหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๓๐ ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ [REDACTED] อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ต่อมาปี ๒๕๕๒ [REDACTED] ได้อนุญาตให้ผู้ร้องซึ่งจดทะเบียนสมรสกับ [REDACTED] เข้าอยู่อาศัยในที่ดินแปลงพิพาท โดยปลูกบ้านและโรงเรือนเลี้ยงสุกร เนื้อที่ประมาณ ๑๐ ไร่ ต่อมาปี ๒๕๕๖ ผู้ร้องกับ [REDACTED] หย่าขาดจากการเป็นสามีภรรยา [REDACTED] จึงฟ้องร้องดำเนินคดีขับไล่ [REDACTED] ออกจากที่ดินพิพาทต่อศาลจังหวัดนครสวรรค์ และศาลพิพากษายกฟ้อง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๖๕๕/๒๕๕๘ คดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาสรุบได้ว่า “ [REDACTED] ชายที่ดินจำนวน ๑๐ ไร่ และส่งมอบการครอบครองให้แก่ [REDACTED] โดยทำสัญญาซื้อขายที่ดินกับผู้ร้อง การซื้อขายที่ดินดังกล่าวทั้ง [REDACTED] และ [REDACTED] ทราบว่าที่ดิน ส.ป.ก. ไม่สามารถซื้อขาย

แบ่งแยกหรือโอนให้แก่บุคคลภายนอกได้^๑ การที่ ████████ ส่งมอบการครอบครองที่ดินให้แก่ ████████ ครอบครองทำประโยชน์จึงเป็นการที่ ████████ สละการครอบครองที่ดินพิพาท” การขายที่ดินดังกล่าวจึงเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ โดย ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือเตือน และแจ้งสิทธิและแจ้งข้อเท็จจริง^๒ เพื่อให้ ████████ ได้มีโอกาสโต้แย้ง จำนวน ๒ ฉบับ คือ ฉบับลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ และฉบับลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ต่อมา คปจ. นครสวรรค์ พิจารณามีคำสั่งให้ ████████ สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์^๓ สำหรับ

/ ████████ ...

^๑ พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘

มาตรา ๓๙ ที่ดินที่บุคคลได้รับสิทธิโดยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจะทำการแบ่งแยก หรือโอนสิทธิในที่ดินนั้นไปยังผู้อื่นมิได้ เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม หรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๒ ระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๗ เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับมอบที่ดินให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินมีหน้าที่ปฏิบัติดังนี้

(๑) ต้องทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเองเต็มความสามารถและไม่นำที่ดินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนไปให้บุคคลอื่นไม่ว่าจะโดยการขาย ให้เช่า หรือเข้าทำประโยชน์ หรือโดยพฤติกรรมใดๆ ที่แสดงให้เห็นในลักษณะนั้น

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๘ วรรคแรก หากเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรกระทำการฝ่าฝืน ข้อ ๗ ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีหนังสือเตือนให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรเว้นการกระทำหรือปฏิบัติให้ถูกต้อง หรือทำให้ที่ดินกลับสู่สภาพเดิมภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้นั้นยังคงฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามโดยไม่มีเหตุอันสมควรก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๑ ต่อไป

^๓ ระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐

ข้อ ๑๑ เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรสิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบจาก ส.ป.ก. ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ตาย เลิกสถาบันเกษตรกร หรือสละสิทธิ เว้นแต่จะมีการตกทอดทางมรดก ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘

(๒) โอนสิทธิการเข้าทำประโยชน์ การเช่า เช่าซื้อ หรือการจัดให้โดยมีค่าชดเชยไปยังบุคคลอื่นตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘

(๓) ขาดคุณสมบัติตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ดังต่อไปนี้

ก. สัญชาติไทย

ข. เป็นเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ค. มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือของบุคคลในครอบครัวเดียวกันเพียงพอแก่การเลี้ยงชีพอยู่แล้ว

(๔) ไม่ปฏิบัติตามความในข้อ ๗ และไม่ปฏิบัติตามคำเตือนในข้อ ๘

การสิ้นสุดตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ย่อมมีผลในทันทีที่เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นขึ้น

สำหรับการสิ้นสุดตามวรรคหนึ่ง (๓) และ (๔) นั้น ให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีมติให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรสิ้นสิทธิ เว้นแต่ในกรณีที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีข้อสงสัยเกี่ยวกับพฤติการณ์ที่จะสั่งให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรรายใดสิ้นสุดสิทธิและไม่อาจวินิจฉัยได้ ก็ให้ขอความเห็นจากคณะกรรมการเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาสั่งให้สิ้นสุดสิทธิต่อไป

ผู้ซื้อที่ดิน ส.ป.ก. เป็นการกระทำฝ่าฝืนระเบียบและกฎหมายของ ส.ป.ก. ดังนั้น ผู้ถูกร้อง จึงมีหนังสือแจ้งให้ [redacted] และบริวารออกจากที่ดิน พร้อมรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง หากไม่ปฏิบัติตาม ให้มีการฟ้องคดีต่อไป ต่อมาปี ๒๕๖๑ [redacted] เสียชีวิต กรณีดังกล่าวทายาทของ [redacted] จึงไม่มีสิทธิยื่นคำขอ รับมรดกสิทธิในที่ดินแปลงดังกล่าวได้ เนื่องจาก [redacted] มีพฤติการณ์ในการนำที่ดินบางส่วนไปขาย พร้อมส่งมอบการครอบครองที่ดินให้บุคคลอื่นซึ่งถือได้ว่าละเมิดสิทธิการครอบครองที่ดินแล้ว

กรณีตามคำร้องมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีเพิกถอนสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินของ [redacted] (ปู่ของผู้ร้อง) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า สิทธิในการมีที่อยู่อาศัยและสิทธิในการทำกินเพื่อครองชีพ เป็นสิทธิ ที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประชาชนสามารถใช้สิทธิได้โดยต้องเป็นการใช้ โดยไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น และบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สิน และการสืบมรดก^๔ กรณีตามคำร้อง [redacted] (ปู่ของผู้ร้อง) ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก. เพื่อทำการเกษตร ซึ่งการเข้าทำประโยชน์ดังกล่าวมีหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ คือ ที่ดิน ส.ป.ก. นั้นไม่สามารถซื้อขาย แยกแยกหรือโอนให้แก่บุคคลอื่นได้

/นอกจากการ ...

การสิ้นสิทธิตามวรรคสามให้มีผลตั้งแต่เมื่อพ้นระยะเวลาอุทธรณ์ตามข้อ ๑๓ แต่ถ้ามีการอุทธรณ์และ คณะกรรมการมีคำวินิจฉัยยืนยันว่าผู้อุทธรณ์สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์แล้ว ให้การสิ้นสิทธิ มีผลตั้งแต่วันที่ได้รับความ ตัดคณะกรรมการ

ในกรณีที่การสิ้นสิทธิตามวรรคหนึ่ง (๓) และ (๔) ปรากฏต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการจะมีมติให้ เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรผู้นั้นสิ้นสิทธิก็ได้

ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีหนังสือแจ้งการสิ้นสิทธิพร้อมทั้งระยะเวลาที่ให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรพร้อม บริวารออกจากที่ดิน หากบุคคลดังกล่าวไม่ยอมออกจากที่ดิน ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

ในกรณีไม่สามารถแจ้งตามวรรคหกได้ ให้ปิดหนังสือแจ้งนั้นไว้ ณ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่เปิดเผยเห็นได้ง่ายในหมู่บ้านแห่งท้องที่ ที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ แห่งละหนึ่งฉบับ

^๔รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญ แล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้และได้รับความ คุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคง ของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีการตรากฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญา ของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก

นอกจากการตกทอดทางมรดก แต่ [redacted] ได้ขายที่ดิน ส.ป.ก. แปลงพิพาทบางส่วนให้แก่ [redacted] (อดีตสามีของผู้ร้อง) โดยทั้ง [redacted] และ [redacted] ทราบว่าที่ดินดังกล่าวไม่สามารถซื้อขายได้ การกระทำดังกล่าวจึงถือว่าเป็นการกระทำผิดเงื่อนไขการเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ที่ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ การกระทำดังกล่าวทำให้ผู้ถูกร้องมีหนังสือแจ้งสิทธิและแจ้งข้อเท็จจริงถึง [redacted] เพื่อนำเอกสารหลักฐานทั้งหมดเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครสวรรค์ (คปจ. นครสวรรค์) พิจารณามีคำสั่งให้ [redacted] สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ ในการประชุม คปจ. นครสวรรค์ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๒ จึงมีมติให้ [redacted] สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน แต่ปรากฏว่า [redacted] เสียชีวิตเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นการเสียชีวิตก่อน คปจ. นครสวรรค์ มีมติให้ [redacted] สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน จังหวัดนครสวรรค์จึงได้มีหนังสือหารือกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ เรื่อง ตรวจสอบข้อเท็จจริงการขอรับโอนสิทธิ และความคืบหน้าการดำเนินการสั่งให้เกษตรกรสิ้นสิทธิในที่ดิน และให้บุคคลอื่นที่มีใช้ผู้ที่ได้รับอนุญาตจาก ส.ป.ก. ออกจากที่ดิน เพื่อสอบถามถึงสิทธิของทายาท [redacted] ที่จะยื่นขอรับมรดกสิทธิในที่ดินแปลงดังกล่าว สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้มีหนังสือตอบกลับสรุปได้ว่า [redacted] มีพฤติการณ์นำที่ดินบางส่วนไปขายพร้อมส่งมอบการครอบครองที่ดินให้แก่บุคคลอื่นชัดเจนถือได้ว่าสละสิทธิการครอบครองที่ดินแล้ว การสิ้นสิทธิย่อมมีผลทันทีที่เกิดเหตุการณ์ ทายาท [redacted] จึงไม่มีสิทธิยื่นคำขอรับมรดกสิทธิในที่ดินแปลงดังกล่าว การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเป็นการดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบของกฎหมายซึ่งกำหนดให้เพิกถอนสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก. ถ้าผู้เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก. ทำผิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ดังนั้น ในชั้นนี้จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของ [redacted] (ปู่ของผู้ร้อง) เห็นควรยุติเรื่อง

อย่างไรก็ดี แม้ทายาทของ [redacted] จะไม่มีสิทธิยื่นคำขอรับมรดกสิทธิในที่ดินแปลงดังกล่าว หากทายาทของ [redacted] มีคุณสมบัติความเป็นเกษตรกร และมีความประสงค์เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก. สามารถยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงว่างต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม โดยจะต้องยื่นคำร้องตามแบบที่ ส.ป.ก. กำหนด ภายในระยะเวลาและสถานที่ที่กำหนด เพื่อให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) พิจารณาคัดเลือกต่อไป ทั้งนี้ ตามหนังสือชี้แจงของผู้ถูกร้อง ด่วน ที่ ๐๐๑๑.๔/๖๒๘ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๔

๕. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุม ด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๕/๒๕๖๔ (๑๐) เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๔ จึงมีมติให้ยุติเรื่อง และแจ้งหนังสือผู้ถูกร้อง ด่วน ที่ ๐๐๑๑.๔/๖๒๘ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๔ ให้ผู้ร้องทราบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปติกาญจน์ ลิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

